

Constatări principale ale studiului calitativ

**Opinii și percepții privind ordinea publică,
securitatea statului și colaborarea Republicii
Moldova cu Uniunea Europeană și NATO**

Chișinău, 2023

Cuprins:

Aspecte metodologice.....	3
I. Aprecierile ordinii publice.....	4
1.1. Siguranța în spațiile publice.....	5
1.2. Probleme privind ordinea publică.....	5
1.3. Îmbunătățirea ordinii publice.....	8
II. Securitatea statului.....	9
2.1. Percepții privind securitatea.....	9
2.2. Importanța securității statului.....	10
2.3. Opinii privind prioritățile guvernului din perspectiva asigurării securității.....	11
III. Opinii privind colaborarea cu NATO.....	13
3.1. Avantajele și dezavantajele cooperării cu NATO.....	14
3.2. Aprecieri privind cooperarea cu NATO.....	15
3.3. Recomandări privind cooperarea cu NATO.....	16
Concluzii.....	17

Aspecte metodologice

Studiul sociologic calitativ a avut drept scop cercetarea opiniilor, atitudinilor și percepțiilor respondenților cu referire la asigurarea ordinii publice, prioritățile de securitate, dar și colaborarea Republicii Moldova cu Uniunea Europeană și NATO.

Studiul a cuprins 3 discuții de grup, realizate on-line. În total au fost intervievați 26 respondenți. Pentru mai multe detalii privind participanții la studiu vezi Tabelul 1.

Tabelul 1. Designul Focus grupurilor

	Vârsta	Orientarea politică	Sexul	Mediul de trai	Total respondenți
1FG	20-71 ani	Pro Vest	4 bărbați 6 femei	5 urban 5 rural	10 participanți
2FG	18-62 ani	Împotriva Vestul	4 bărbați 4 femei	4 urban 4 rural	8 participanți
3FG	18-59	Neutră	4 bărbați 4 femei	5 urban 3 rural	8 participanți
Total					26 participanți

Pentru realizarea acestui studiu s-a utilizat un eșantion teoretic. Selectarea participanților la studiu s-a făcut prin intermediul metodei „bulgărilor de zăpadă” (snow-ball). În concordanță cu scopul cercetării criteriul de bază în selecția respondenților s-a referit la orientarea geopolitică a acestora, alte criterii care au fost luate în considerare pentru a se asigura eterogenitatea grupurilor se referă la: sex, vârstă, nivel de studii, mediu de trai, regiune (Centru, Nord, Sud) și ocupația respondenților.

Datele au fost colectate în perioada 20-21 mai, 2023.

I. Aprecierea ordinii publice

Analizând opiniile exprimate privind ordinea publică în cadrul focus grupurilor, putem observa o diversitate de perspective și experiențe individuale în ceea ce privește siguranța și ordinea publică. Percepțiile respondenților din mediul rural sunt diferite de cele ale persoanelor care locuiesc în mediul urban, participanții afirmă că se simt mai în siguranță în sate, unde cunosc majoritatea oamenilor și nu au frică să meargă ziua sau seara. În contrast, la oraș, oamenii sunt mai atenți și se simt mai vulnerabili în fața unor necunoscuți și situații neprevăzute.

„Eu în sat mă simt mai în siguranță decât în oraș. În transport public, sau într-o organizație este o rezervă că ceva poate să se întâmple, ceva să nu meargă. În transport public scrie să fim atenți că sunt hoți de buzunar, instinctiv tragi geanta mai alături. În piață tot așa, te temi să nu atingi pe cineva, să nu calci. Apoi când interacționezi cu lume nouă, nu știi la ce te poți aștepta.” (F, 35 ani, mediul urban, 1FG, pro Vest)

Prezența camerelor de supraveghere este menționată ca un factor care contribuie la creșterea sentimentului de siguranță, atât în sate, cât și în orașe. Aceste dispozitive se consideră a fi utile în identificarea și prevenirea infracțiunilor.

Câteva persoane subliniază importanța precauțiilor personale în ceea ce privește siguranța. Acestea includ evitarea interacțiunilor cu străinii, însoțirea minorilor de către adulți în locurile publice și fiind atenția sporită în trafic. De asemenea, participanții menționează că pandemia de COVID-19 a adus în prim plan importanța securității personale și necesitatea de a evita aglomerațiile și de a respecta regulile de sănătate și siguranță.

Un alt aspect menționat în cadrul focus grupurilor se referă la incidente cu persoane care suferă de tulburări psihice sau cu probleme de comportament. Aceste cazuri ridică întrebări despre tratamentul și asistența adecvată pentru aceste persoane și necesitatea de a aborda aceste probleme într-un mod mai eficient. În acest context s-a făcut referire și la consumatorii de alcool în locurile publice, persoanele în stare de ebrietate sunt considerate un factor de risc pentru apariția conflictelor și problemelor de siguranță.

Unii participanți, preponderent tineri, se consideră curajoși și deschiși și afirmă că nu au avut probleme în interacțiunile cu oamenii. Aceștia se simt în siguranță și vorbesc cu toată lumea, indiferent de locație sau momentul zilei. Alți participanți sunt mai precauți și evită interacțiunile cu oameni necunoscuți, din cauza temerilor legate de siguranță. În cadrul discuțiilor, mai mulți participanți au menționat că *”nu au avut niciodată situații neplăcute”*, respectiv se simt în siguranță.

În concluzie, preocupările și experiențele individuale în ceea ce privește ordinea publică și siguranța diferă de la caz la caz, subliniind necesitatea de a aborda probleme specifice precum incidentele în locuri publice, siguranța în trafic, asistența pentru persoanele cu afecțiuni psihice și probleme sociale, precum și aspecte legate de iluminat și prezența câinilor vagabonzi.

1.1. Siguranța în spațiile publice

Respondenții au fost rugați să se expună privind spațiile/ locurile unde aceștia se simt cel mai în siguranță, astfel mai mulți au făcut referire în primul rând la domiciliul lor sau al rudelor apropiate, la serviciu, în secțiile de poliție sau în preajma lor. O parte din intervievați a punctat că nu simt vreo primejdie în locuri unde circulă multe persoane, cum ar fi în parcuri, scuaruri, centre comerciale, piețe, magazine. Altă parte, dimpotrivă, în aglomerații observă riscuri și se îngrijorează că anume în locuri unde se adună multă lume, diferită, sunt mai vulnerabili la accidente/ furturi. De menționat că spațiile supravegheate video inspiră un nivel mai înalt de încredere în rândul respondenților.

„Cel mai sigur m-aș simți într-un sector de poliție, într-o zonă unde oamenii legii ar putea interveni în caz de ceva sau în locuri unde sunt mai mulți oameni, unde nu rămânem singuri. Când ești singur, e mai mare riscul să pățești ceva, iar poliția îți oferă siguranță.” (F, 20 ani, mediul urban, 1FG, pro Vest)

Locurile unde majoritatea participanților la studiu se simt mai puțin în siguranță sunt cartierele/ străzile mai puțin iluminate, unde lipsesc camerele de luat vederi sau servicii de securitate (pază, oamenii legii). De asemenea, mamele cu copii au menționat că animalele fără adăpost le oferă senzații de frică, cu referire la haitele de câini din orașe. În toate discuțiile s-a făcut referire la frica mersului pe stradă în calitate de pieton, mai ales din cauza accidentelor recente, pe larg mediatizate, cu implicarea trecătorilor.

„Pentru mine cea mai mare nesiguranță este în stradă, din cauza iresponsabilității șoferilor, chiar și pietonii traversează strada neregulamentar. Dar oricum, cel mai mare pericol este în stradă și trebuie atenție mare. Și câinii vagabonzi, în sate nu prea, dar la oraș, în Rezina la fel sunt mulți și sunt un pericol.” (F, 31 ani, mediul rural, 3FG, neutru)

Se consideră că seara și noaptea sunt perioadele zilei în care cetățenii sunt expuși celor mai mari riscuri, aflându-se în spații publice, mai ales pe drumuri unde lipsește iluminarea stradală sau sunt slab iluminate.

„Eu mai târziu mă tem să ies, sau ies cu mașina sau deloc. Chiar dacă locuiesc în centrul Chișinăului, nu e suficient de iluminat noaptea.” (F, 27 ani, mediul urban, 3FG, neutru)

În cadrul discuțiilor au fost menționați despre situațiile de conflict sau incidente care pot apărea în anumite locuri publice, cum ar fi serbările sau zonele mai puțin aglomerate seara. Acestea pot crea un sentiment de nesiguranță și ar putea necesita măsuri suplimentare de siguranță și supraveghere.

1.2. Probleme privind ordinea publică

În cadrul studiului când au fost abordate problemele ce țin de ordinea publică, marea majoritate a respondenților erau reticenți în a le numi, întrucât nu erau siguri ce înglobează acest concept. Mai mulți participanți operau cu sintagme: *”nu știu la ce vă referiți când spuneți probleme, dar iată eu m-am confruntat cu ...”* sau *”nu sunt sigur dacă e la temă, dar mă deranjează...”*.

Cu toate acestea, cele discutate pot fi comasate în câteva categorii, după cum urmează:

- **Probleme legate de infrastructură:**

- Lipsa trotuarelor sau starea deplorabilă a acestora în localități, ceea ce determină respondenții să se deplaseze pe carosabil. Problema respectivă este și mai acută pentru persoanele cu dizabilități locomotorii sau pentru părinții cu copii mici. Parcările ilegale pe trotuare la fel creează inconveniențe și pune în pericol siguranța pietonilor;

"Eu sunt persoană cu dizabilități, eu merg regulamentar, dar încurc mașinilor uneori, ei îmi zic să merg pe trotuar, dar undeva nu sunt trotuare și eu mă deplasez pe carosabil." (M, 51 ani, mediul urban, 3FG, neutru)

- Iluminarea stradală deficientă, selectivă (doar pe arterele principale) sau limitată;

"Iluminatul stradal, mia ales tinerii care vin noaptea de la discotecă, sunt lumini, dar se aprind devreme, se sting devreme, când revenim noi de la discotecă nu mai ard luminile, trebuie prelungit timpul de iluminare." (M, 18 ani, mediul rural, UTAG, 3FG, neutru)

- **Probleme legate de traficul rutier:**

- Viteza excesivă, atât în localități, cât și pe trasee naționale, și nerespectarea regulilor de circulație sunt menționate ca probleme frecvente, care afectează siguranța în trafic. Există mențiuni cu privire la nerespectarea regulilor de circulație rutieră, în special de către șoferii care conduc mașini scumpe sau de către șoferii din alte țări. Totuși, se apreciază că în comparație cu alte țări, pietonii în Moldova sunt mai respectați și mașinile opresc la trecerile de pietoni;
- Lipsa pistelor pentru bicicliști;
- Unii și-au exprimat nemulțumirea față de blocarea traficului în centrul Chișinăului în timpul protestelor, considerând că aceasta afectează sentimentul de siguranță și creează aglomerație în oraș;

- **Probleme legate de poliție:**

- Reacția întârziată a colaboratorilor de poliție în unele cazuri, mai ales în localități mai izolate – *"am sunat la 112 pentru un furt și poliția a intervenit târziu, ceea ce reflectă o reacție inadecvată a autorităților în situații de urgență"*;
- Unele voci au menționat lipsa de confidențialitate în informațiile transmise de polițiști către comunitate;
- La fel, s-a adus în discuție faptul că nu toți cetățenii cunosc polițistul de sector, considerând că ar trebui să existe o relație mai strânsă și să știe cui să se adreseze în caz de probleme. În acest sens s-a făcut o paralelă cu medicul de familie, care este mai accesibil și cunoscut de către pacienți;

"Polițistul de sector nu îl cunosc, eu 10 ani locuiesc pe aceeași adresă, iar eu nu-l cunosc. Cum am un medic de familie, așa și aici, eu trebuie să știu ce probleme pot rezolva cu ajutorul sectoristului." (F, 46 ani, mediul urban, 1FG, pro Vest)

- **Probleme legate de educație și violență:**

- Se consideră că o bună parte din minori, cel puțin o cohortă mai mare decât în anii precedenți, manifestă un comportament inadecvat, care rezultă în conducerea motocicletelor și automobilelor fără permise, inclusiv cazuri grave în care persoanele au fost rănite, consumul de substanțe interzise minorilor, certuri, conflicte, uneori chiar furturi etc.;

„Consumul de alcool de minori, conducerea motocicletelor fără permise, seara fac curse pe străzile localității, am avut un caz când au lovit o persoană în etate. Poliția de la raion poate reacționa târziu, o bătrânică a sunat la 112, un furt, sectoristul a venit peste 2-3 zile.” (F, 35 ani, mediul rural, 1FG, pro Vest)

- Câteva femei au evidențiat existența discriminării între elevi și studenți, în special în cazul copiilor din familii defavorizate. Aceștia sunt marginalizați și lăsați deoparte de către colegi și uneori chiar de profesori;
- Violența domestică și copiii neînrolați în instituții de educație se consideră probleme majore.

- **Probleme de securitate comunitară:**

- Câinii vagabonzi reprezintă o preocupare comună pentru mai mulți participanți, în special pentru cei care au copii. Există îngrijorări legate de atacurile câinilor asupra copiilor sau a adulților și de faptul că aceștia pot crea o atmosferă de frică și nesiguranță în stradă, mai ales pe timp de noapte;
- Au fost aduse în discuție diverse încălcări ale legii, care perturbă ordinea publică precum: aruncarea gunoiului în locuri neautorizate, consumul de alcool și fumatul în zone nepermise, precum și adunările de romi care consumă alcool și deranjează comunitatea;
- Furturile și crimele în comunitate;
- Persoanele cu boli mentale, ce manifestă comportament agresiv sau considerat periculos pentru alți membri ai comunității.

- **Probleme în instituțiile publice:**

- Câteva persoane menționează problemele întâmpinate în instituțiile publice, cum ar fi o atitudine arogantă, birocrăție excesivă și dificultatea de a obține rezolvări adecvate pentru problemele lor. Aceste aspecte pot genera frustrări și pot contribui la o percepție negativă asupra ordinii și siguranței publice.

Constatările de mai sus relevă o serie de probleme sociale și comunitare cu care se confruntă oamenii intervievați. Printre principalele aspecte abordate se numără ineficiența poliției, corupția, comportamentul antisocial, discriminarea, educația precară, violența domestică și nevoia de dezvoltare a infrastructurii. Aceste opinii variate evidențiază complexitatea problemei ordinii publice și impactul pe care experiențele individuale îl pot avea asupra percepțiilor și sentimentelor de siguranță. Este important ca autoritățile și comunitatea să fie conștiente de aceste preocupări și să lucreze împreună pentru a promova un mediu sigur și ordonat pentru toți cetățenii.

1.3. Îmbunătățirea ordinii publice

Sugestiile și propunerile respondenților cu referire la măsurile ce pot fi întreprinse pentru a îmbunătăți ordinea publică pot fi clasate în 3 nivele de intervenție:

- 1) Acțiuni ce pot fi întreprinse de **autoritățile publice centrale**:
 - a) păstrarea neutralității țării și menținerea păcii, conducerea țării să-și îndeplinească promisiunile electorale;
 - b) respectarea drepturilor omului;
 - c) prioritizarea educației – respondenții au subliniat importanța educației începând de la vârstele fragede și responsabilitatea statului de a educa copiii în respectul și valorile societății;
 - d) combaterea corupției și înlăturarea persoanelor incompetente din poziții de putere - *trebuie lichidată cauza – corupția. Multe persoane sunt incompetente în funcții decisive*;
 - e) înăsprirea amenzilor, cu precădere a celor care se repetă de mai multe ori;

„La moment, amenzi mai usturătoare, mai stricte. Polițiștii trebuie să aibă un pic mai multe atribuții, pentru că populația crede că are prea multe drepturi și puține obligații, nu se respectă polițiștii și asta nu e ok. Dacă se repetă infracțiunea într-un termen anumit, amenda să fie mai mare de fiecare dată. De exemplu te-ai parcat neregulamentar o dată, ai plătit o amendă, dacă într-o lună te mai parchezi o dată neregulamentar, să achiți dublu și tot așa.” (F, 40 ani, mediul rural, UTAG, 1FG, pro Vest)

- 2) Acțiuni ce pot fi întreprinse de **autoritățile locale și poliție**:
 - a) sancționarea mai dură a încălcărilor legii și implicarea mai activă a polițiștilor;
 - b) desfășurarea activităților de educare a populației la nivel local;

„Eu nu prea pot face nimic, trebuie o persoană cu influență, un primar sau altcineva. Dacă primarul a spus, cetățenii se implică, poate să ajute, dar dacă un cetățean simplu vine cu o inițiativă, nu îl ia în serios, oricum trebuie finanțare, susținere de la autorități.” (F, 18 ani, mediul urban, 2FG, împotriva Vestului)

- c) implicarea mai activă a cetățenilor în acțiuni de salubritate, amenajare a localităților;
 - d) promovarea relevanței conceptului de securitate comunitară și sensibilizarea cetățenilor cu privire la asigurarea acesteia;
- 3) Acțiuni ce pot fi întreprinse de **populație**:
 - a) respectarea legilor și a ordinii publice;
 - b) implicarea activă în comunitate;

„Lumea nu respectă curățenia. De la noi începe totul, trebuie să-i îndrumăm și să le zicem că nu e frumos, că vrem o localitate curată, frumoasă.” (M, 18 ani, mediul rural, UTAG, 3FG, neutru)

- c) educarea copiilor în familie, prin promovarea exemplului de comportament social adecvat.

„Eu ca cetățean și ca tată trebuie să-mi educ copilul cum să treacă strada regulamentar. Eu ca șofer, dacă văd că pietonul se grăbește, chiar dacă trece neregulamentar, eu pot să-i cedez trecerea, nu accelerez pentru că am eu prioritate.”(M, 41 ani, mediul rural, 3FG, neutru)

În timp ce unele voci susțin că asigurarea ordinii publice este responsabilitatea autorităților și acțiunile trebuie să pornească vertical, de sus, alte voci consideră că fiecare cetățean este responsabil de acțiunile sale și se poate implica la nivelul său, în mahala, comunitate, localitate.

II. Securitatea statului

2.1. Percepții privind securitatea

Respondenții asociază securitatea cu termeni precum *”siguranță”, ”pace”, ”lipsa pericolului”*. În cadrul discuțiilor au fost aduse în discuție mai multe perspective ale acestui concept, începând de la securitate bancară, până la securitate teritorială a statului. Percepțiile respondenților cu privire la conceptul de securitate sunt bazate atât pe experiențele personale, cât și pe cele de context și pot fi grupate în următoarele categorii:

- *Securitate personală:* o parte din respondenți au subliniat importanța securității personale și a protecției individuale. Aceasta implică aspecte precum securitatea bancară, protecția datelor personale și a informațiilor financiare, precum și sentimentul de a te simți în siguranță și protejat în spațiul public și privat;

„Pentru mine securitatea este în primul rând securitatea personală prin carduri bancare, prin telefon să nu fiu monitorizată. Securitate bancară, servicii digitale sigure. Toți suntem bombardați de sunete fictive de la bănci că ne sunt sparte conturile bancare, încă nu avem această siguranță.” (F, 46 ani, mediul urban, 1FG, pro Vest)

- *Siguranța în comunitate:* altă parte a pus accent pe menținerea unui nivel relativ ridicat de coeziune socială sau încredere în comunitatea locală și întreprinderea anumitor măsuri pentru a asigura siguranța comunitară.
- *Securitatea națională:* securitatea la nivel de țară și relațiile cu țările vecine sunt considerate prioritare în această perioadă. S-a evidențiat importanța stabilității politice, neutralității, respectării drepturilor omului și a legilor, precum și protecția împotriva amenințărilor externe sau conflictelor regionale;
- *Conexiunea între securitate și pace:* unele femei, cu precădere cele cu atitudine neutră față de Vest, au menționat importanța păstrării păcii în țară și în relațiile internaționale. Există o dorință de a evita conflictele și de a fi o țară neutră, care acordă ajutor umanitar, dar nu se implică în războaie.

„Conducătorul țării trebuie să-și îndeplinească promisiunile din campania electorală, mă refer că trebuie să rămânem o țară neutră, da, noi ajutăm cu ce putem, dar nu trebuie să abuzăm de drepturile cetățenilor. Trebuie să fim o țară neutră, nu ne trebuie război. I-am ajutat mult pe ucraineni și ajutorul acesta poate să ne atragă în conflict, dar noi suntem o țară pașnică, vrem cer curat deasupra capului.” (F, 31 ani, mediul rural, 3FG, neutru)

- *Încrederea în autorități:* unii bărbați au sugerat importanța ca opinia cetățenilor să fie luată în considerare și să influențeze deciziile legate de securitatea națională. Există un apel pentru transparență, integritate și respectarea drepturilor și libertăților

fundamentale de către autorități, în special în ceea ce privește colaborarea cu poliția și prevenirea corupției.

2.2. Importanța securității statului

Practic toți respondenții au fost de acord că securitatea statului este importantă, fiind menționate mai multe dimensiuni ale acesteia: securitatea medicală, securitatea socială, cea economică, dar și asigurarea justiției corecte și echitabile. În cadrul discuțiilor nu s-a reușit o ierarhizare a acestora în funcție de relevanță, întrucât se consideră că ele toate sunt interdependente, iar un factor de coeziune îl reprezintă corupția, fenomen care penetrează toate domeniile, în opinia intervievaților.

În cadrul focus grupurilor s-au remarcat următoarele defragmentări ale securității statului, ordinea acestora fiind aleatorie:

- 1) Securitatea militară
- 2) Securitatea alimentară
- 3) Securitatea economică
- 4) Securitatea socială
- 5) Securitatea energetică
- 6) Securitatea informațională
- 7) Securitatea medicală
- 8) Asigurarea drepturilor cetățenilor
- 9) Siguranța populației
- 10) Problema educației
- 11) Justiția
- 12) Corupția

Analizând opiniile participanților la studiu cu privire la cât de importantă este securitatea statului pentru actuala guvernare, s-a remarcat diferențierea acestora în funcție de orientarea politică a respondenților. Astfel, toți participanții la prima discuție, cei orientați pro Vest, dar și o parte din cei care se consideră neutri, sunt încrezuți că autoritățile centrale au stabilit securitatea statului ca fiind o prioritate pentru agenda lor politică, însă cei orientați împotriva Vestului și o parte din cei neutri sunt de părere că actualii guvernanți sunt ignoranți cu privire la securitatea statului, fiind preocupați mai mult de lustruirea imaginii lor politice și obținerea de avantaje personale. În minoritate sunt cei care au opinat că guvernanții nu doar nu asigură securitatea statului, ci dimpotrivă, o pun în pericol prin declarații politice împotriva Federației Ruse, considerate nefondate, și chiar periculoase.

„Guvernul actual face tot posibilul pentru securitatea țării, pentru cetățeni, se străduie noi să ne simțim în siguranță, acum e pe prim plan securitatea țării, se observă. Eu cred că guvernul face tot posibilul ca noi să fim în siguranță.”(F, 56 ani, mediul rural, 1FG, pro Vest)

„Mai mult se gândesc la securitatea lor personală, decât la popor. Zborurile cu elicopterul deasupra casei, închiderea aeroportului, oamenii au avut de suferit, cetățenii, pe guvernare nu i-a afectat. Pentru ce?! Ca să intrăm în Europa?! Cine a vrut deja în Europa, demult e acolo. S-au promis vremuri bune, dar unde sunt acele vremuri bune că trăim mai rău decât pe timpurile rele.” (F, 60 ani, mediul rural, 3FG, neutru)

Câțiva respondenți, preponderent cei ce simpatizează guvernarea, au făcut referire la faptul că în prezent, RM se bucură de un nivel mai înalt de securitate, comparativ cu anii 1990-2000, în timp ce persoanele care simpatizează opoziția sunt de părere că sărăcia și migrația au atins cote maxime, în timp ce nivelul de trai al populației a scăzut fără precedent.

2.3. Opinii privind prioritățile guvernului din perspectiva asigurării securității

Participanți din toate discuțiile de grup au opinat că actuala guvernare *”se mișcă cu pași de melc”*, mai ales în contextul în care deține toate pârghiile pentru a schimba lucrurile în RM. Se consideră că reformele începute sunt târăgănite, procesele se mișcă lent, iar rezultatele sunt modeste. Fiind întrebați ce impact ar putea avea integrarea europeană asupra securității statului, respondenții s-au divizat în 3 grupuri:

- 1. Optimiștii** – persoanele care consideră că aderarea la UE poate aduce numeroase beneficii și poate contribui la securitatea statului Moldova în mai multe moduri, și anume:
 - a) *Stabilitate economică:* Prin integrarea în UE, Moldova va avea acces la o piață mai mare și la o gamă diversificată de oportunități economice. Acest lucru poate atrage mai multe companii străine, precum Draxelmaier, și poate încuraja investițiile străine directe în țară. Companiile vor avea încredere că pot face afaceri într-un mediu sigur și stabil, ceea ce va spori creșterea economică și dezvoltarea Moldovei.
 - b) *Legi și standarde europene:* Integrarea în UE implică adoptarea și implementarea unor legi și standarde europene în diverse domenii, inclusiv în lupta împotriva corupției, transparenței și reformei instituționale. Acest proces poate contribui la curățarea clasei politice și a elitelor corupte și la consolidarea statului de drept în Moldova.
 - c) *Nivelul de trai și educație:* Prin integrarea în UE, Moldova poate beneficia de programe și fonduri europene destinate dezvoltării sociale și economice. Acestea pot fi utilizate pentru a îmbunătăți infrastructura, sistemul de sănătate și educație, și pentru a crește nivelul de trai al cetățenilor. De asemenea, integrarea în UE poate facilita revenirea tinerilor specialiști moldoveni care au plecat peste hotare, prin crearea unor oportunități de angajare și dezvoltare profesională în țară.
 - d) *Securitatea regională:* Prin integrarea în UE, Moldova va deveni parte a comunității europene mai largi, ceea ce poate contribui la securitatea regională. Acest lucru ar putea consolida stabilitatea și ar asigura apărarea țării în fața amenințărilor externe.

2. Pesimiștii – persoane orientate împotriva UE, încrezuți că acest pas va duce la degradarea societății și înrăutățirea situației în țară. În acest sens au fost invocate următoarele:

- a) *Înaintarea unor condiții din partea UE, pe care RM nu le poate îndeplini sau îndeplinirea cărora va fi în detrimentul populației RM.*
- b) *Instabilitate economică și mai acută* – există opinii ferme că odată cu aderarea la UE, prețurile în țară vor escalada și mai mult, în timp ce salariile și pensiile vor rămâne la același nivel.
- c) *Devalorizarea populației RM*, pe de o parte s-a invocat tratarea moldovenilor fără respect în UE, pe de altă parte, impregnarea valorilor vestice, considerate periculoase pentru tânăra generație.
- d) *Dependența de deciziile luate de către europeni*, și anume pierderea autonomiei țării și a posibilității de a decide pe intern.

3. Indiferenții–din această categorie fac parte persoanele puțin informate, care recunosc că nu cunosc avantajele, dezavantajele și condițiile de aderare la UE. De asemenea, tot aici se includ respondenții care nu cred în abilitatea RM de a rămâne un stat independent și neutru, invocând parcursul istoric al țării, totodată fiind indiferenți față de parcursul RM, fie acesta unul european sau dimpotrivă, orientat spre Est.

„Știm că RM depinde de cineva. Dacă va fi în UE, cred că poate – poate fi mai bună securitatea statului, dar nu cred, e 50/50. Prețurile exagerate, salarii mici, nu știu, nu văd nimic bun în viitor. Chiar nu contează unde va fi Moldova, că tot săraci rămânem.”(F, 31 ani, mediul rural, 3FG, neutru)

De menționat că mai mulți respondenți, din toate discuțiile de grup, sunt confuzi privind aderarea la UE și NATO, unii vorbesc în paralel despre ambele grupuri, de parcă integrarea în UE presupune automat aderarea la NATO, iar avantajele economice de la integrarea europeană sunt confundate cu cele militate, în urma aderării la NATO.

„Dacă ne integrăm în EU, intrăm și în NATO, asta va atrage mai multe companii mari, ei vor ști că sunt în siguranță să facă afaceri aici, în Moldova. Eu văd numai plusuri.”(M, 38 ani, mediul rural, 1FG, pro Vest)

În privința priorităților guvernului în procesul de aderare la UE, fiecare respondent participant la studiu are opiniile și preocupările sale specifice. Totuși, câteva aspecte cheie sunt menționate, cum ar fi rezolvarea problemei transnistrene, reforma justiției și combaterea corupției. Acestea sunt obiective importante în procesul de aderare la UE, intrucât implică consolidarea instituțiilor și valorilor democratice, respectarea drepturilor omului și asigurarea unui sistem judiciar independent și eficient.

Rezumând opiniile participanților la focus grup, prioritățile guvernului în procesul de aderare la UE ar trebui să fie:

- Rezolvarea problemei transnistrene: guvernul ar trebui să se concentreze asupra găsirii unei soluții durabile pentru situația din stânga Nistrului, în colaborare cu UE și alte părți implicate.
- Reforma justiției și combaterea corupției: o prioritate majoră ar trebui să fie implementarea reformei sistemului judiciar pentru a asigura independența și eficiența acestuia. În plus, guvernul ar trebui să intensifice eforturile de combatere a corupției la toate nivelurile și să ia măsuri concrete pentru a asigura transparență și responsabilitate în administrație.
- Schimbări în sistemul educațional: este necesară o evaluare a sistemului educațional și implementarea reformelor pentru a îmbunătăți calitatea educației și a motivației elevilor de a studia.

„Combaterea corupției, poate cereva schimbări în educație, prea multe drepturi au copiii în ziua de azi, copiii nu sunt cum au fost odată. Tot mai puțini copii studiază, marea majoritate merg la școală de dragul dusului, a dispărut motivația copiilor să studieze, probabil una din cauze e că ei au prea multe drepturi.” (F, 31 ani, mediul rural, 3FG, neutru)

- Curățarea elitei politice: guvernul ar trebui să se concentreze pe eliminarea corupției și asigurarea unei clase politice mai responsabile și mai etice. În opinia unor participanți, interzicerea partidelor politice considerate corupte ar putea fi o măsură necesară în acest sens.

„Ca să intrăm în Europa trebuie închis partidul Șor, pentru că foarte tare duce lumea în eroare, și partidul socialiștilor tot. Trebuie de pus prioritate să curățim elita politică.”(M, 29 ani, mediul urban, 1FG, pro Vest)

- Combaterea corupției: aceasta ar trebui să fie o prioritate-cheie pentru guvern. Este necesară excluderea și combaterea organizațiilor care promovează corupția, iar guvernul trebuie să demonstreze că poate lupta eficient împotriva corupției și să arate progrese semnificative în acest domeniu.
- Stimularea investițiilor și a exportului: guvernul ar trebui să se concentreze pe crearea unui mediu favorabil afacerilor, facilitarea investițiilor străine și îmbunătățirea condițiilor de export. Participanții consideră că integrarea în UE va aduce beneficii în aceste domenii.

Aceste priorități ar trebui să fie abordate în mod coerent și consecvent de către guvernul moldovean pentru a avansa în procesul de aderare la UE.

III. Opinii privind colaborarea cu NATO

Opiniile exprimate de participanții la discuții cu privire la NATO sunt diverse și reflectă o gamă largă de percepții și cunoștințe despre organizație. Analiza acestor opinii poate evidenția anumite tendințe și preocupări comune:

- Securitatea și armata: unii respondenți asociază NATO cu armata și securitatea țării. Aceste percepții subliniază importanța organizației în protejarea și asigurarea securității naționale.

- Cooperare și beneficii: câțiva au menționat cooperarea dintre statele membre NATO și beneficiile politice și economice rezultate din aceasta. Această perspectivă evidențiază ideea că aderarea la NATO poate aduce avantaje și oportunități de dezvoltare pentru Moldova.
- Pacea și stabilitatea: persoanele orientate pro Vest asociază NATO cu dorința de a menține pacea și de a preveni conflictele prin intermediul organizației.
- Solidaritate și protecție: unii participanți care se consideră neutri exprimă asocierea NATO cu un "*frate mai mare*" care protejează și sprijină membrii săi. Această perspectivă subliniază importanța solidarității și sprijinului mutual între țările membre.
- Confuzie și scepticism: o parte din participanții care nu susțin Vestul au enunțat confuzia și scepticismul față de rațiunea creării organizației. S-a invocat importanța investițiilor în educație și încrederea că aderarea la NATO nu este necesară pentru Moldova.
- Experiențe istorice: persoanele mai în vârstă rememorează trecutul în care URSS mobiliza tineri din statele membre pentru serviciul militar. Această perspectivă subliniază amintirea perioadei în care NATO și URSS erau două blocuri militare rivale.
- Neutralitate și independență: unii participanți la studiu, din toate 3 discuții, au exprimat dorința de a păstra Moldova ca o țară independentă și neutră. Aceste opinii subliniază preocuparea față de pierderea autonomiei decizionale și implicarea în conflicte internaționale.

Studiul calitativ relevă că există o varietate de percepții și atitudini față de NATO. În timp ce unii participanți văd aderarea la NATO ca pe o oportunitate de securitate și cooperare, alții sunt sceptici cu privire la rațiunea și beneficiile acestei alianțe. Există, de asemenea, preocupări cu privire la pierderea independenței și la posibila implicare în conflicte. Aceste opinii ilustrează diversitatea de viziuni și sentimente în ceea ce privește NATO și reflectă dezbaterile și preocupările existente în societatea moldovenească.

În mare parte, opiniile respondenților cu privire la NATO nu s-au schimbat odată cu declanșarea războiului din Ucraina, fiecare respondent și-a fortificat percepțiile deja existente anterior. În minoritate sunt cei care au remarcat că și-au "*recăpătat*" încrederea în NATO sau privesc blocul cu mai mult respect la moment, datorită suportului oferit Ucrainei. În mare parte, cei care se declară pro – consideră că NATO nu a făcut nimic deosebit, doar își îndeplinește funcțiile, iar cei care se consideră împotriva – încă o dată s-au convins că NATO este un bloc care există doar pentru a promova războaie și distrugeri.

3.1. Avantajele și dezavantajele cooperării cu NATO

Avantajele aderării Moldovei la NATO, conform percepțiilor exprimate de respondenți, includ:

- 1) Cooperare și sprijin: Moldova ar beneficia de cooperare și sprijin din partea organizației NATO în domeniul apărării și securității naționale. Aceasta ar contribui la întărirea capacității de apărare a statului.

„Ar forma o securitate națională mai mare din punct de vedere militar, în caz de atacuri externe să ne poată proteja. Inventar milităresc și instrucțiuni a militarilor moldoveni pe câmpul de luptă. Un fel de înfrățire, poate să ne ajute la o dezvoltare economică, să ne ajute să dezvoltăm infrastructura regională, căi de comunicații. Dezavantaje – soldații moldoveni vor fi înrolați și în alte armate, la lupte.” (M, 34 ani, mediul rural, 2FG, împotriva Vestului)

- 2) Fortificarea apărării statului: aderarea la NATO ar duce la o dezvoltare mai mare a forțelor armate și la creșterea siguranței naționale. Aceasta ar contribui la protejarea statului împotriva amenințărilor externe.
- 3) Dezvoltarea economică și de infrastructură: participanții consideră că aderarea la NATO ar putea stimula dezvoltarea economică și infrastructura regională prin proiecte și sprijin financiar.

Dezavantajele aderării la NATO menționate de respondenți includ:

- 1) Riscuri și incertitudini: există temeri cu privire la riscurile asociate cooperării cu NATO, cu precădere frica de a replica conflictul din Ucraina, pe teritoriul Moldovei, dar și înrolarea tinerilor moldoveni în alte conflicte militare.

„Ar fi bine să renunțăm la aderarea la NATO, pentru a nu repeta soarta Ucrainei. Nu ne trebuie să târâim aici armament și baze militare, trebuie să căutăm soluții să trăim pașnic, nu în război.” (M, 32 ani, mediul rural, UTAG, 2FG, împotriva Vestului)

- 2) Impactul asupra relațiilor cu Rusia: unele persoane sunt îngrijorate că aderarea la NATO ar afecta relațiile cu Rusia și ar putea duce la tensiuni geopolitice. Aceste percepții evidențiază dependența istorică a Moldovei de Rusia și dorința de a menține echilibrul în relațiile externe.

„Riscuri, da, sunt, să nu uităm că este Transnistria, Rusia nu o să lase pământul și se va începe ca la Ucraina, riscăm un conflict armat.” (M, 51 ani, mediul urban, 3FG, neutru)

- 3) Preferința pentru neutralitate: există opinii că Moldova ar trebui să rămână neutră și să evite implicarea în alianțe militare. Unii respondenți consideră că prioritățile ar trebui să se concentreze pe găsirea soluțiilor pașnice și evitarea conflictelor.

„Noi dacă aderăm la NATO, stricăm relații cu rușii, de care depindem tare mult și am depins până acum. Cel mai bine pentru mine ar fi să rămânem neutri, atât față de Rusia, cât și față de Europa. Pentru noi lucrurile nu se vor schimba esențial dacă aderăm la UE.” (M, 18 ani, mediul rural, UTAG, 3FG, neutru)

Este important de menționat că aceste opinii reflectă percepțiile individuale ale respondenților și pot fi influențate de experiențele personale, nivelul de informare și valori individuale.

3.2. Aprecieri privind cooperarea cu NATO

Percepțiile respondenților cu privire la cooperarea Moldovei cu NATO sunt în mare parte modeste și reflectă niveluri diferite de informare. Marea majoritate a participanților, din toate discuțiile de grup, au admis că au o cunoaștere limitată despre cooperarea Moldovei cu NATO și consideră că aceasta nu este suficient mediatizată sau nu li s-a furnizat suficientă informație.

„Lumea nu este informată, se vorbește de NATO, de programe, dar oamenii de la țară nu se informează, lumea simplă nu știe niciun gram ce înseamnă programele NATO. Ce vom câștiga pe urma programelor și ce vom pierde. E bine să concluzioneze, să fie niște proiecte, dar eu nu știu care sunt proiectele, perspectivele, ce planuri au, ce vor să facă aici, în RM.” (M, 50 ani, mediul rural, 1FG, pro Vest)

Puțini participanți au putut invoca forme de colaborare din blocul militar și RM, în mare parte aceștia sunt bărbați, din mediul urban, cu un nivel de educație înalt. Câteva exemple de cooperare, în percepția intervievaților:

- Schimb de informații: respondenții apreciază cooperarea în domeniul schimbului de informații secrete și evaluarea riscurilor. Această cooperare poate contribui la consolidarea capacității de apărare și securitate a Moldovei.
- Cooperarea militară și instruirea: s-a menționat că armata Moldovei beneficiază de instruire și participă la proiecte de colaborare în domeniul logistic și dotări militare.

„Armata noastră pleacă în România, în mai multe țări la instruire. A mai fost un proiect de la NATO, cu logistica pentru armata noastră, mergea vorba de drone, dotări.” (M, 38 ani, mediul urban, 1FG, pro Vest)

- Rezolvarea conflictului transnistrean: unii au exprimat speranța că cooperarea cu NATO ar putea ajuta la rezolvarea conflictului transnistrean prin implicarea NATO în promovarea unei soluții pentru retragerea trupelor ruse și reunificarea țării.

„Eu aș vedea ca implicarea NATO în securitatea Md, ar fi bine ca aceștia să vină să ne ajute la rezolvarea conflictului transnistrean, ca rușii să-și ia armata 14 de pe teritoriul nostru și să reanexăm regiunea din stânga Nistrului și să se ducă înapoi. Adică să vină, să ne rezolve problema și să se ducă înapoi, ca un catalizator să fie temporar.” (M, 34 ani, mediul rural, 2FG, împotriva Vestului)

- Neutralitate și importanța securității: cooperarea cu NATO poate aduce beneficii Moldovei în termeni de securitate în opinia unor respondenți care consideră că Moldova nu poate rămâne indiferentă atunci când se confruntă cu amenințări sau tensiuni geopolitice, însă acestea sunt valabile doar atât timp cât Moldova nu aderă la NATO.

3.3. Recomandări privind cooperarea cu NATO

Recomandările respondenților cu privire la cooperarea cu NATO se concentrează pe necesitatea informării și comunicării eficiente pentru a clarifica avantajele și dezavantajele acestei colaborări. Iată câteva aspecte evidențiate:

1. Informare și educare: mai mulți intervievați au subliniat importanța oferirii de informații clare și obiective despre NATO, precum și despre diferența între NATO și UE, pentru a permite oamenilor să-și formeze o opinie informată. Acest lucru ar putea fi realizat prin emisiuni televizate și dezbateri publice.
2. Comunicare amplă și accesibilă: respondenții sugerează o mai bună comunicare a proiectelor și programelor de colaborare dintre Moldova și NATO, folosind un limbaj

ușor de înțeles pentru publicul larg. Propun să se difuzeze întâlniri între guvern și reprezentanți ai NATO la televizor (pentru populația adultă și în vârstă) și video scurte, online (pentru tineri), pentru a explica în detaliu beneficiile și riscurile cooperării.

3. Lupta împotriva dezinformării: unii au remarcat necesitatea combaterii dezinformării și propagandei. Aceasta ar putea include restricționarea accesului la site-uri și platforme de social media care promovează dezinformarea și oferirea de informații verificate și reale pentru a contracara aceste influențe negative.
4. Demonstrarea avantajelor concrete: câțiva și-au exprimat deschiderea față de cooperarea cu NATO, însă au punctat și nevoia de a vedea exemple concrete și acțiuni care să demonstreze avantajele colaborării cu NATO. Oamenii doresc să vadă rezultate palpabile și efecte benefice ale cooperării în viața de zi cu zi.
5. Legătura cu stabilitatea și democrația: o parte din participanți au subliniat importanța păcii și democrației în contextul experiențelor dureroase ale conflictelor anterioare. În acest context, se recomandă ca cooperarea să fie în concordanță cu valorile de pace și democrație, fără a implica direct cooperarea militară.

Concluzii

- Respondenții în mare parte se simt protejați și apreciază respectarea ordinii în spațiile publice. Cel mai în siguranță persoanele se simt acasă, la serviciu, în parcuri, magazine, zone de agrement, cu precădere unde există pază sau camere de luat vederi. Mai puțin în siguranță se simt unii intervievați în locuri izolate, unde lipsește iluminarea stradală sau este deficitară și în trafic, atât ca pietoni, cât și ca șoferi.
- Cele mai stringente probleme privind ordinea publică, care au fost menționate, se referă la infrastructura precară, circulația rutieră, reacția întârziată a poliției, probleme legate de educație, probleme de securitate comunitară.
- Pentru îmbunătățirea ordinii publice, se necesită de întreprins acțiuni complexe, atât la nivel central, cât și la nivel local, totodată implicându-se activ comunitatea. Printre principalele sugestii se numără înăsprirea pedepselor, educarea populației, respectarea legilor la toate nivelurile.
- Respondenții asociază securitatea cu termeni precum "siguranță", "pace", "lipsa pericolului". Percepțiile respondenților cu privire la conceptul de securitate evidențiază preocupări legate de securitatea personală, securitatea națională, încrederea în autorități și stabilitatea socială. Aceste percepții reflectă importanța atribuită securității în diferite contexte și niveluri sociale, precum și așteptările legate de protecție, pace și respectarea drepturilor și legilor într-o societate.
- Opiniile respondenților privind prioritizarea securității statului de către actuala guvernare sunt divizate, simpatizanții guvernării susțin că se depun toate eforturile pentru a asigura securitatea, în timp ce alte voci sunt de părere că încercările conducerii sunt superficiale, uneori chiar în detrimentul securității statului.

- Prioritățile guvernului în procesul de aderare la UE ar trebui să fie rezolvarea problemei transnistrene; reformarea justiției și combaterea corupției; reforma sistemului educațional; curățarea elitei politice; stimularea investițiilor și a exportului.
- Studiul calitativ relevă că există o varietate de percepții și atitudini față de NATO. În timp ce unii participanți văd aderarea la NATO ca pe o oportunitate de securitate și cooperare, alții sunt sceptici cu privire la rațiunea și beneficiile acestei alianțe. Există, de asemenea, preocupări cu privire la pierderea independenței și la posibila implicare în conflicte. Aceste opinii ilustrează diversitatea de viziuni și sentimente în ceea ce privește NATO și reflectă dezbaterile și preocupările existente în societatea moldovenească.
- Avantajele și dezavantajele cooperării RM cu NATO nu sunt cunoscute publicului larg, puțini respondenți au reușit să numească câteva din ele. Astfel, printre avantaje se numără: sprijin din partea NATO, fortificarea apărării statului, dezvoltarea economică și de infrastructură. Principalele dezavantaje se rezumă la: existența riscurilor și incertitudinilor, înrăutățirea relațiilor cu Rusia, dorința de a păstra neutralitatea RM.
- Percepțiile respondenților cu privire la cooperarea Moldovei cu NATO sunt în mare parte modeste și reflectă niveluri diferite de informare. Se consideră că unele forme de colaborare pot îngloba: schimbul de informații, instruire militară, posibilitatea rezolvării problemei transnistrene.
- Recomandările respondenților subliniază necesitatea informării și dialogului deschis pentru a clarifica beneficiile și riscurile cooperării cu NATO, lupta împotriva dezinformării și prezentarea de exemple concrete care să demonstreze valoarea acestei colaborări. Aceste recomandări ar putea contribui la o mai bună înțelegere și susținere publică în ceea ce privește cooperarea Moldovei cu NATO.